

Konsekvensutredning av upphävande av RSA-föreskrifter för kommuner och regioner (MSBFS 2015:4, 2015:5)

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Det svenska arbetet med att analysera hot, risker, sårbarheter och förmåga håller på att läggas om. Dels med anledning av förändringar i Myndigheten för civilt försvars instruktion och följdändringar i beredskapsförordningen avseende beredskapsmyndigheters RSB-rapportering, dels med anledning av den kommande nya lagen om kommuners och regioners grundläggande beredskap (LKRB ur SOU 2024:65) med följdändringar i de föreskrifter som reglerar kommuners och regioners RSA-rapportering.

LKRB ska ersätta nuvarande lag om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). LEH med tillhörande förordning reglerar kommuners och regioners skyldighet att genomföra RSA samt Myndigheten för civilt försvars föreskriftsbemyndigande¹.

Myndigheten för civilt försvar planerar nu att upphäva gällande föreskrifter för kommuners och regioners RSA-rapportering (som utgår från LEH) redan innan nya föreskrifter för RSA-rapportering har getts ut med utgångspunkt i LKRB. LKRB väntas inte träda i kraft förrän 2027 och först då kan Myndigheten för civilt försvar ge ut nya föreskrifter för kommuners och regioners RSA-arbete med utgångspunkt i den nya lagen. Samtidigt är myndigheten medveten om att många kommuner och regioner sannolikt kommer att behöva intensifiera sitt RSA-arbete

¹ Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap och Förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Datum
Datum

Diarienummer
MCF 2026-05832-2

snart med sikte på den rapport som ska lämnas sista oktober 2027 enligt nu gällande RSA-föreskrifter.

Ambitionen att upphäva RSA-föreskrifterna i förtid har sin upprinnelse i det faktum att det finns en stor risk att arbetet med nästa RSA-rapport för kommuner och regioner därför kommer att präglas av ålderstigna föreskrifter som inte omfattar perspektivet höjd beredskap och krig, samtidigt som rapporterna kommer att lämnas vid en tidpunkt när det är för sent för de beredskapsmyndigheter som ska använda rapporterna att ta hänsyn till dem i sina egna RSB:er (med den omläggning som nu har gjorts är deadline sista september 2027 för beredskapsmyndigheter). Sammantaget innebär detta att kommuner och regioner kan komma att engageras i en rapportering som kan uppfattas som o gjort arbete.

Utöver detta finns juridiska aspekter att ta hänsyn till. Lagen behöver träda ikraft för att nya föreskrifter ska kunna ges ut. Myndigheten vill undvika att hamna i ett juridiskt läge där LEH har upphävts och de gamla RSA-föreskrifterna fortfarande gäller men att bemyndigande saknas att upphäva dem.

Givet läget kan det vara lämpligt att inte vänta för länge med att upphäva nuvarande RSA-föreskrifter. Kommuner och regioner får också bättre möjligheter att anpassa sitt arbete om de så tidigt som möjligt får besked om att rapportering inte behöver ske i oktober 2027.

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Om föreskrifterna upphävs saknar kommuner och regioner reglering för rapportering av RSA fram tills dess att nya föreskrifter beslutas, vilket i sin tur är beroende av LKRB:s ikraftträdande. Länsstyrelser och Socialstyrelsen som ska rapportera en RSB sista september 2027 kommer inte att ha något underlag från kommuner och regioner att utgå från (tilläggas bör att de ändå inte hade fått ett underlag med rätt timing och innehåll med gällande föreskrift). Myndigheten för civilt försvar har inte tillräcklig kunskap om vilka möjligheter länsstyrelser och Socialstyrelsen har att begära in relevanta underlag från kommuner och regioner utan stöd av en föreskrift. I arbetet med att bedöma det civila försvarets förmåga har de dock ofta tagit till andra insamlingsmetoder såsom till exempel att samla aktörerna till workshops.

Det har uttryckts oro (från länsstyrelserna på handläggare-/expertnivå) att kommunernas systematiska RSA-arbete kommer att stanna av om de inte behöver

Datum
Datum

Diarienummer
MCF 2026-05832-2

rapportera en RSA 2027. Oron grundar sig i att nästa rapportering enligt nya RSA-föreskrifter troligen sker först våren 2029, till följd av tidsplaneringen för den nationella RSB-processen som kulminerar i den nationella risk- och sårbarhetsbedömning (NRSB) som Myndigheten för civilt försvar redovisar till regeringen i mars varje jämnt år.

Det kan konstateras att arbetet med RSA utgår från LEH och när den träder ikraft, LKRB. Detta arbete ska inte påverkas av en upphävd föreskrift om rapportering. Kommuner och regioner ska även fortsatt bedriva ett systematiskt analysarbete inom ramen för sitt ansvar enligt lag.

Ett upphävande av föreskriften kan även komma att påverka andra uppföljande processer som idag bygger på RSA-rapporteringen. Vissa av dessa processer skulle kunna påverkas negativt om föreskriften och RSA-rapporteringen tas bort 2027. Ett exempel är kommuners årliga rapportering av indikatorer som idag ingår i föreskrifterna ("15 februari rapporteringen"). Den bedömning som Myndigheten för civilt försvar gör är emellertid att detta uppföljningsarbete endast kommer att påverkas i liten grad av att föreskrifterna, och med dem indikatorerna, tas bort i förtid.

Övrig koppling till uppföljning är mer osäkert, till exempel i vilken grad länsstyrelserna använder kommunernas RSA:er vid uppföljning av kommunernas arbete enligt LEH. RSA-rapporterna kan också i viss mån används för annat ändamål än RSB-rapportering av länsstyrelser (t.ex. regionala arbeten) och av Socialstyrelsen.

Om föreskrifterna inte upphävs fortsätter kommuner och regioner att förbereda sig för att rapportera en RSA den 31 oktober 2027 utifrån nu gällande föreskrifter.

Om LKRB träder ikraft före den 31 oktober 2027, vilket bedöms som mest sannolikt utifrån den tidtabell som Regeringskansliet har kommunicerat, kommer kommuner och regioner ha tagit fram sina RSA-rapporter enligt en föreskrift som inte gäller, och till ett datum som innebär att länsstyrelser och Socialstyrelsen ändå inte kan använda rapporterna i sitt arbete. Det kommer inte heller längre att finnas ett rapporteringsdatum eller en utpekad mottagare för den rapportering som skulle ha skett. Det finns således en risk att rapporteringen uppfattas som gjort arbete.

Om LKRB träder i kraft efter den 31 oktober 2027 skulle kommuners och regioners RSA-rapportering kunna rulla på "som vanligt" enligt LEH och nuvarande föreskrifter. Mottagande myndigheter skulle emellertid ändå få rapporterna för sent för att nyttjas som underlag till deras RSB:er 2027. Även vid detta scenario finns risk att rapporteringen uppfattas som gjort arbete.

Datum
Datum

Diarienummer
MCF 2026-05832-2

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Regleringen berör kommuner och regioner. Indirekt berörs länsstyrelser, Socialstyrelsen och Myndigheten för civilt försvar som mottagare av RSA-rapporter.

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Myndigheten för civilt försvar (tidigare MSB:s) bemyndigande grundas på 2 kap. 1 § lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Myndigheten för civilt försvar (tidigare MSB) är enligt 12 § förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap bemyndigad att utfärda föreskrifter för risk- och sårbarhetsanalyser.

Uppgifter om vilka kostnadsrämsiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Kommuner och regioner är enligt lag ålagda att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser. Detta arbete kvarstår med eller utan Myndigheten för civilt försvar (MSB:s) föreskrifter.

En inställd rapportering innebär troligen en administrativ lättnad både för rapporterande och mottagande aktörer.

Det övervägda regleringsalternativet, att låta nuvarande föreskrifter kvarstå, innebär att kommuner och regioner kommer att rapportera RSA:er utan att mottagande myndigheter kan använda sig av underlaget.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regleringen har ingen direkt koppling till skyldigheter som följer av Sveriges EU-medlemskap.

Den verksamhet som regleras har dock viss bäring på Myndigheten för civilt försvar tillgång till underlag för att utarbeta och redovisa nationella riskbedömningar till EU, både i enlighet med Europaparlamentets och rådets

Datum
Datum

Diarienummer
MCF 2026-05832-2

beslut nr 1313/2013/eu om en civilskyddsmekanism för unionen, artikel 6.1 (a, b och d) och i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2557 om kritiska entiteters motståndskraft, artikel 5. I praktiken har dock aldrig rapporteringsflödena mellan olika ansvarsnivåer varit tillräckligt väl synkroniserade för att kommuners och regioners RSA-rapporter har kunnat användas som underlag för EU-rapporteringen.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Myndigheten för civilt försvar får många frågor om RSA, RSB, NRSB och förmågebedömning, och förväntas kunna ge besked till kommuner, regioner, länsstyrelser, civilområdesansvariga länsstyrelser och sektorsansvariga myndigheter om de olika överväganden som görs och förändringar som sker.

Aktörer i beredskapssystemet behöver stödjas med kontinuerlig och samordnad information om hur de ska anpassa sitt arbete till den omläggning av arbetet med hot, risker, sårbarheter och förmåga som nu håller på att ske. Myndigheten för civilt försvar behöver också tydligt och samstämmigt informera om vad myndigheten gör under perioden mellan lagstiftningarna avseende föreskriftsarbete, stöd och vägledningar.

För kommuners och regioners del behöver myndigheten vara tydlig med att arbetet med RSA ska fortsätta enligt LEH och senare LKRB, även om föreskrifter för rapportering upphävs. Myndigheten kan också behöva stödja länsstyrelserna och Socialstyrelsen i deras kommunikation gentemot kommuner och regioner. Kommunikation gällande beslutet att upphäva RSA föreskrifterna behöver även kombineras med hur den så kallade ”15 februari-rapporteringen” ska ersättas.

Företag

Ingen uppenbar påverkan på företag.

Kommuner och regioner

De förändringar som eventuellt sker i kommuners och regioners befogenheter och skyldigheter regleras i lag. Föreskrifterna reglerar bara hur rapporteringen ska ske.

Kontaktpersoner

Maria Bergström (maria.bergstrom@mcf.se) och RSA@mcf.se